

Tablica A-80. Czasy (min) czynności pomocniczych mierzenia

Lp.	Użyte narzędzie miernicze	Mierzona średnica w mm	Mierzona długość w mm do:		
			100	300	1000
1	Wzorzec kształtu		0,24	0,29	—
2	Suwmiarka z dokładnością 0,1 mm	100	0,16	0,19	0,23
3		300	0,19	—	—
4		500	0,26	—	—

A

3. Przykład obliczeniowy

Dla przedmiotu i operacji podanej w karcie instrukcyjnej (rys. A/20) należy obliczyć normy czasu przygotowawczo-zakończeniowego t_{pz} i jednostkowego t_j .

Wykonanie operacji przewiduje się na tokarce wielonożowej półautomatycznej o następującej charakterystyce:

24 prędkości obrotowe

$$n = 40 - 46 - 53 - 61 - 70 - 84 - 102 - 124 - 141 - 161 - 185 - 214 - 224 - \\ - 259 - 298 - 341 - 389 - 471 - 571 - 692 - 789 - 902 - 1038 - 1200$$

20 wielkości posuwu podłużnego

$$p = 0,051 - 0,063 - 0,076 - 0,089 - 0,102 - 0,114 - 0,140 - 0,152 - 0,178 - 0,203 \\ 0,228 - 0,254 - 0,280 - 0,330 - 0,380 - 0,432 - 0,51 - 0,61 - 0,74 - 0,89$$

Prędkości obrotowe i wielkości posuwów są nastawiane przez zmianę odpowiedniej pary kół zębatach: dla każdej wielkości posuwu podłużnego można przez zmianę kół zębatach ustawić 12 wielkości posuwu poprzecznego p' o stosunku:

$$\frac{p'}{p} = 0,24 - 0,41 - 0,55 - 0,63 - 0,72 - 0,82 - 1,21 - 1,39 - 1,59 - 1,82 - 2,44 - 4,16$$

Moc zainstalowanego silnika obrabiarki $N_s = 11$ kW.

Suport przedni może być dosuwany do przedmiotu pod kątem prostym $\vartheta = 90^\circ$ i pod kątem $\vartheta = 35^\circ$. Noże są ustawione w specjalnych imakach wielonożowych, zakładanych w stanie skompletowanym na suporty.

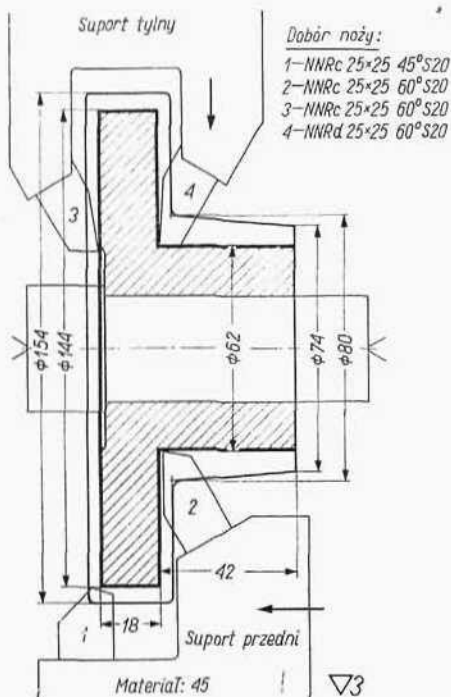
Przedmiot do analizowanej operacji ma obrobiony otwór wieloklinowy oraz czola. Powierzchnie podlegające obróbce są surowe (odkuwka w foremniku). Materiał przedmiotu — stal 45 w stanie normalizowanym.

W operacji biorą udział cztery noże oprawkowe, z tym że praca z suportu przedniego i tylnego odbywa się jednocześnie w cyklu półautomatycznym. Ze względu na surowy stan powierzchni zastosowano noże nakładane płytkami z węglików spiekanych gatunku S20 (o większej wytrzymałości na uderzenia niż gatunek S10).

Operacja (toczenie zgrubne) składa się z 4 zabiegów wykonywanych jednocześnie.

Dla zabiegów ustala się następujące warunki skrawania:

Nazwa części: <i>Koło zębate</i>				Nr rys.		Nr części 45. 15. 07	Nr oper. 4
Nazwa operacji: <i>Toczenie zgrubne</i>				Stanowisko: <i>Tok. wielonożowa Sundstrand Mod. 8A</i>			
Lp.	Treść zabiegu	g	p	v	n	i	Pomoce
1	Toczyć wieniec z $\phi 154$ na $\phi 144 \times 18$	5		64			Trzpień specjalny wielowypustowy NNRc 25 $\times$ 25 45° S20 szt. 1 NNRc 25 $\times$ 25 60° S20 szt. 2 NNRd 25 $\times$ 25 60° S20 szt. 1 Imak specjalny do suportu przedniego Imak specjalny do suportu tylnego
2	Toczyć piastę z $\phi 80/74$ na $\phi 62$	9/6	0,178	28			
3	Planować bok wieńca z czola	4		64			
4	Planować bok wieńca od strony piasty	4	0,216	64			

Zmiany	Opracował: R.W.	Sprawdził:	Zatwierdził:	Ark. 1/1
--------	-----------------	------------	--------------	----------

Karta instrukcyjna obróbki

Rys. A/20. Karta instrukcyjna obróbki wypełniana dla operacji tokarskiej wykonywanej na tokarce wielonożowej model 8A firmy SUNDSTRAND (do przykładu liczbowego)

Zabieg 1. *Toczyć wieniec z $\varnothing 154$ na $\varnothing 144 \times 18$ (nóż oprawkowy NNRC – 25×25 , $\kappa = 45^\circ$ ostrze S20) – wg tabl. A-69 rys. a.*

a) Długość L dla $g = 5$, dosuwu suportu pod kątem prostym i $\kappa = 45^\circ$; $l_d + l_w = 7$, powierzchnia surowa kuta, a więc wartość $l_d + l_w$ o 2 mm większa, czyli $l_d + l_w = 9$ mm i $L_w = 18 + 9 = 27$ mm.

b) Posuw p (tabl. A-76): dla $D > 25$, $i_N = 2$ noże, $g = 4$, przy toczeniu stali: $p = 0,2 \div 0,3$; zakładając średnio sztywny układ można przyjąć wartość średnią $p = 0,25$ oraz stosownie do punktu 2 uwag powiększając posuw 1,2 razy (dla ostrza, S20) otrzymamy $p = 0,25 \cdot 1,2 = 0,3$ mm/obr (dla stali 45 o wytrzymałości w granicach $R_m = 60 \div 80$ kG/mm² współczynnik $K_M = 1,0$ – patrz punkt 3 uwag).

Zabieg 2. *Toczyć piastę z $\varnothing 80/74$ na $\varnothing 62 \times 42$ (nóż oprawkowy NNRC – 25×25 , $\kappa = 90^\circ$ ostrze S20) – wg tabl. A-69 rys. c.*

a) Długość L dla średniej głębokości $g = 7,5$ mm, dosuwu suportu pod kątem prostym i $\kappa = 90^\circ$, $l_d = 2$ mm, czyli $L_w = 42 + 2 = 44$ mm.

b) Posuw p (tabl. A-76): dla $D > 25$, ilość noży $i_N = 2$, $g = 8$ i stali: $p = 0,12 \div 0,18$; postępując jak przy zabiegu 1 poz. b wypadnie: $p = 0,15 \cdot 1,2 = 0,18$ mm/obr.

Zabiegi 1 i 2 – praca na jednym suporcie przednim:

Z obu zabiegów posuwem mniejszym będzie $p = 0,18$ i wg charakterystyki tokarki najbliższa wielkość będzie $p = 0,178$ mm/obr.

Zabieg 3. *Planowanie boku wieńca $\varnothing 154$ od strony czoła (nóż oprawkowy NNRC – 25×25 , $\kappa = 60^\circ$, ostrze S20 (wg tabl. A-70 poz. 3)).*

a) Dla $g = 4$, dosuwu pod kątem prostym $l_d + l_w = 4$

$$L_w = \frac{154 - 68}{2} + 4 = 47 \text{ mm}$$

Uwaga: wartość 68 jest średnicą wybrania czołowego.

b) Określenie posuwu poprzecznego p' (wg tabl. A-77): dla noża bociana i obróbki zgrubnej stali przy $g = 5$: $p' = 0,2 \div 0,25$; przyjmując dla stali 45 wielkości średnie oraz współczynnik 1,2 dla ostrza S20 otrzymamy $p' = 0,22 \cdot 1,2 = 0,264$ mm/obr.

Zabieg 4. *Planowanie drugiego boku wieńca $\varnothing 154$ od strony piasty (nóż oprawkowy lewy NNRC – 25×25 , $\kappa = 60^\circ$, ostrze S20) – wg tabl. A-70 poz. 3.*

a) Dla toczenia nieprzelotowego $l_d = 2$, zatem

$$L_w = \frac{154 - 62}{2} + 2 = 48 \text{ mm}$$

b) Posuw p' wobec identycznych warunków obróbki będzie podobny jak w zabiegu 3, tzn. $p' = 0,264$ mm/obr.

Zabieg 3 i 4 – praca na jednym suporcie tylnym:

Dla obu zabiegów wypadł ten sam posuw $p' = 0,264$ mm/obr.

Dążąc jednakże do zbliżonego czasu pracy obu suportów przed ostatecznym przyjęciem posuwu, oblicza się ilość obrotów potrzebną do obrobenia powierzchni przy pracy suportem tylnym

$$n_o = \frac{48}{0,264} = 182 \text{ obr.}$$

Wobec tego, że najdłużej trwający zabieg 2 wymaga $n_o = 247$ obrotów, to posuw poprzeczny koryguje się tak, by czas trwania zabiegu z suportu poprzecznego był

taki sam, czyli

$$p' = 0,264 \frac{182}{247} = 0,195 \text{ mm/obr}$$

Teoretycznie wymagany stosunek $\frac{p'}{p} = \frac{0,195}{0,178} = 1,09$, a z charakterystyki najbliższy jest $\frac{p'}{p} = 1,21$, należy więc przyjąć posuw poprzeczny $p' = 0,178 \cdot 1,21 = 0,216 \text{ mm/obr}$.

Z kolei należy określić prędkość obrotową n_w dla wrzeciona uwzględniając pracę czterech noży. Dla ilustracji metody I i II podanych w tabl. A-71 obliczenia przeprowadzi się wg obu metod.

Wg metody I analityczno-obliczeniowej

Dla zabiegu 1 i 2:

a) Szybkości skrawania v (tabl. A-14): dla ostrza S10 i $p = 0,2$ będzie:

$$\text{przy } g = 4 \quad v = 175 \text{ m/min}$$

$$g = 8 \quad v = 155 \text{ m/min}$$

przy obróbce stali 45— $K_M = 1,0$; zatem wg wytycznych tabl. A-69 dla zabiegu 1 $K_N = 0,75$ (nóż $\kappa = 45^\circ$ ostrze S20)

$$v = 175 \cdot 0,75 = 131 \text{ m/min}$$

— zabiegu 2 $K_N = 0,6$ (nóż $\kappa = 90^\circ$ ostrze S20)

$$v = 155 \cdot 0,6 = 93 \text{ m/min}$$

b) Prędkości obrotowe n

$$\text{zabieg 1} \quad n = \frac{131 \cdot 1000}{\pi \cdot 144} = 290 \text{ obr/min}$$

$$\text{zabieg 2} \quad n = \frac{93 \cdot 1000}{\pi \cdot 62} = 475 \text{ obr/min}$$

c) Ilość obrotów przedmiotu n_o (ilość obrotów potrzebna do obrobienia powierzchni określonej wielkości)

$$\text{zabieg 1} \quad n_o = \frac{27}{0,178} = 152 \text{ obr.}$$

$$\text{zabieg 2} \quad n_o = \frac{44}{0,178} = 247 \text{ obr.}$$

Dla zabiegu 3 i 4:

a) Szybkość skrawania v (tabl. A-14): dla ostrza S10 i $p = 0,20$ będzie $v = 175 \text{ m/min}$; ponieważ dla stali 45— $K_M = 1,0$, zatem wg wytycznych tabl. A-70 poz. 3 dla gatunku S20, $\frac{D_1}{D_2} = \frac{60}{154} = 0,4$ współczynnik K_N można przyjąć jako równy 0,55 (bo dla $\frac{D_1}{D_2} \geq 0,5$ $K_N = 0,5$) i otrzymamy wtedy $v = 175 \cdot 0,55 = 96 \text{ m/min}$.

b) Prędkość obrotowa n :

$$\text{dla obu zabiegów 3 i 4: } n = \frac{96 \cdot 1000}{\pi \cdot 154} = 198 \text{ obr/min.}$$

c) Określenie ilości obrotów przedmiotu n_o potrzebnych do obrobienia powierzchni:
dla zabiegu 4

$$n_o = \frac{48}{0,216} = 222 \text{ obr}$$

dla zabiegu 3 $n_o = 218 \text{ obr}$

Zabiegi 1, 2, 3 i 4; określenie optymalnej wspólnej prędkości obrotowej n_w obr/min – wg wytycznych podanych w tabl. A-71.

a) Współczynnik udziału noży w obróbce skrawaniem:

$$\text{zabieg 1} \quad u_{N1} = \frac{152}{247} = 0,6$$

$$\text{zabieg 2} \quad u_{N2} = \frac{247}{247} = 1,0$$

$$\text{zabieg 3} \quad u_{N3} = \frac{218}{247} = 0,9$$

$$\text{zabieg 4} \quad u_{N4} = \frac{222}{247} = 0,9$$

b) Wielkości pomocnicze W przy $s = 5$ (dla noży z węglików spiekanych) wg tabl. A-73

$$n_1 = 290 \quad W_1 = 0,49 \cdot 10^3$$

$$n_2 = 475 \quad W_2 = 0,0425 \cdot 10^3$$

$$n_3 = 198 \quad W_3 = 3,2 \cdot 10^3$$

$$n_4 = 198 \quad W_4 = 3,2 \cdot 10^3$$

c) Wielkość pomocnicza wypadkowa W_w :

$$W_w = 0,49 \cdot 10^3 \cdot 0,6 + 0,043 \cdot 10^3 \cdot 1,0 + 3,2 \cdot 10^3 \cdot 0,9 + 3,2 \cdot 10^3 \cdot 0,9 = 6,23 \cdot 10^3$$

d) Optymalna prędkość obrotowa n_w :
posługując się tabl. A-73 przy $s = 5$, najbliższe W dla $W_w = 6,23 \cdot 10^3$ będzie $W = 5,6 \cdot 10^3$, co odpowiada $n = 180 \text{ obr/min}$. Korzystając z charakterystyki obrabiarzy przy współczynniku 0,85 dla gwarancji osiągnięcia obliczeniowej trwałości dla zespołu narzędzi ($n'_w = 0,85 \cdot 180 = 153$), należy przyjąć $n_w = 161 \text{ obr/min}$.

Wg uproszczonej metody II narzędzia limitującego.

1. Dla wybrania narzędzia limitującego pod względem trwałości oblicza się długości dróg skrawania: (mierzonej w metrach):

$$\text{noża 1} \quad q = \frac{\pi D n_o}{1000} = \frac{\pi 144 \cdot 152}{1000} = 68,6 \text{ m}$$

$$\text{noża 2} \quad q = \frac{\pi D n_o}{1000} = \frac{\pi 62 \cdot 247}{1000} = 48,0 \text{ m}$$

$$\text{noża 3} \quad q = \frac{\pi D_{sr} n_o}{1000} = \frac{\pi 107 \cdot 218}{1000} = 73,5 \text{ m}$$

$$\text{noża 4} \quad q = \frac{\pi D_{sr} n_o}{1000} = \frac{\pi \cdot 108 \cdot 222}{1000} = 75,2 \text{ m}$$

Nożem limitującym jest nóż 4

2. Zespół noży $i_N = 4$ ma stosunkowo wysokie obciążenie o co najmniej średnim stopniu jednolitości; wg tabl. A-71 dla takiego zespołu noży podstawowy okres trwałości narzędzi mierzony czasem pracy maszynowej obrabiarki należy wybrać jako $T_m = 150$ min.

3. Nóż 4 będzie ograniczał wydajność obrabiarki pod względem trwałości ostrza i wg niego powinno się wybrać prędkość obrotową n_w przy trwałości $T_4 = T_m = 150$ minut. Nóż 2 będzie potrzebował największą ilość obrotów przedmiotu ($n_o = 247$ obr) dla obróbenia zadanej mu powierzchni $\varnothing 62 \times 42$, ale znacznie mniejsza średnica tej obróbki $D = 62$ mm względem średnic $\varnothing 144/62$, na których pracuje nóż 4, pozwala ocenić, że ten nóż nie będzie decydował o prędkości obrotowej wrzeciona n_w .

4. Wg tabl. A-14 dla ostrza S10 przy $p = 0,20$ i $g = 4$ będzie $v = 175$ m/min; ponieważ dla obrabianego materiału – stal 45 – współczynnik materiałowy $K_M = 1,0$, zatem wg wytycznych tabl. A-70 poz. 3 dla gatunku materiału ostrza S20 i stosunku średnic $\frac{D_1}{D_2} = \frac{62}{144} = 0,43$ współczynnik narzędzia można oszacować jako $K_N = 0,55$ (między $K_N = 0,67$ i $0,5$). W rezultacie tablicowa szybkość skrawania dla noża 4 przy $T = 60$ min będzie

$$v_{60} = 175 \cdot 0,55 = 96,5 \text{ m/min}$$

Dla przyjętej trwałości ostrza $T_4 = 150$ minut, współczynnik poprawkowy przyjmuje się jako $K_T = 0,8$ i przy zastosowaniu współczynnika $0,85$ na gwarancję osiągnięcia obliczeniowej wielkości trwałości T_m , okresowa szybkość skrawania dla noża 4 wyniesie

$$v_{150} = 0,85 \cdot 96,5 \cdot 0,8 = 65,5 \text{ m/min}$$

5. Prędkość obrotowa przy $D = 144$ mm i $v_{150} = 65,5$ m/min będzie

$$n_4 = 318 \frac{65,5}{144} = 145 \text{ obr/min}$$

Z charakterystyki tokarki wielonożowej „Sundstrand 8A” najbliższy stopień prędkości obrotowej wrzeciona jest $n_w = 141$ obr/min.

Jak widać obliczenia wypadkowej prędkości obrotowej n_w za pomocą metody narzędzia limitującego dały w wyniku prędkość obrotową $n_w = 141$ jedynie o jeden stopień niższą względem $n_w = 161$ uzyskaną przy stosowaniu analitycznej metody sumarycznej trwałości ekonomicznej. Dla potrzeb produkcji średnioseryjnej przyjmuje się obliczenia prędkości obrotowej n_w wg metody narzędzia limitującego i w oparciu o uzyskane tą metodą wyniki będą prowadzone dalsze obliczenia normistyczne.

Sprawdzenie warunków skrawania wg mocy obrabiarki N_s metodą uproszczoną:

$$\text{zabieg 1: } g = 5 \quad p = 0,178 \quad v = \frac{\pi \cdot 144 \cdot 141}{1000} = 64; \quad f = 0,89, \quad fv = 57$$

$$\text{zabieg 2: } g = 7,5 \quad p = 0,178 \quad v = \frac{\pi \cdot 62 \cdot 141}{1000} = 28; \quad f = 1,34, \quad fv = 37$$

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Rys. A/21. Karta normowania czasu dla operacji z rys. A/20

$$\text{zabieg 3: } g = 4 \quad p = 0,216 \quad v = \frac{\pi \cdot 154 \cdot 141}{1000} = 68; \quad f = 0,86, \quad f_v = 59$$

$$\text{zabieg 4: } g = 4 \quad p = 0,216 \quad v = 68; \quad f = 0,86, \quad f_v = 59$$

$$\text{razem } \Sigma(fv) = 212$$

gdzie f przekrój warstwy skrawanej.

Przyjmując $k_s = 3,5R_m = 3,5 \cdot 65 = 230 \text{ kG/mm}^2$, otrzymamy

$$N_s = \frac{212 \cdot 230}{4600} = 10,6 \text{ kW} < 1,2 \cdot 11 \text{ kW} \text{ mocy obrabiarki}$$

Czas główny t_g wyznacza najdłużej trwający zabieg 2 o wymaganej ilości obrotów obróbki $n_o = 247$, a zatem

$$t_g = \frac{n_o}{n_w} = \frac{247}{141} = 1,75 \text{ min}$$

Czas pomocniczy obróbki t_p przy półautomatycznym cyklu pracy. Według tabl. A-79 przy pracy na trzpieniu gładkim (wielowypustowym) bez możliwości pokrycia czasu zakładania przedmiotu (o masie ok. 4 kg) czasem maszynowym, wobec posiadania jednego trzpienia, czas

$$t_p = 0,66 \text{ min}$$

Masa przedmiotu z trzpieniem wynosi 7–8 kg, czyli mieści się w granicach < 12 kg.

Kontrola 4 wymiarów co piątej sztuki ($4 \times 0,19 = 0,76 \text{ min}$) – czynność pokryta czasem maszynowym.

Czas przygotowawczo-zakończeniowy t_{pz} ustala się wg tabl. A-78 dla tokarki o maksymalnej średnicy obróbki $\leq 400 \text{ mm}$:

a) czynności organizacyjne (poz. 1)	– 10 min
b) uzbrojenie obrabiarki do pracy w kłach (poz. 2)	– 15 „

dołączek czasu na:

c) pracę dwoma suportami (poz. 6)	– 5 „
d) ustawienie 3 zderzaków na tarczy sterującej oraz 4 zderzaków	– 7 „

suportowych (poz. 9): $7 \times 1 \text{ min}$

razem 37 min

Całość obliczeń zarówno pomocniczych, jak ostatecznych zawiera karta normowania czasu operacji przedstawiona na rys. A/21. Jak z niej wynika, obliczone normy czasu wynoszą:

$$t_{pz} = 37 \text{ min}, \quad t_f = 2,7 \text{ min}$$

IV. Normowanie czasu robót na tokarkach tarczowych

1. Uwagi ogólne

Tokarki tarczowe zwane krócej tarczówkami (lub czołówkami) (rys. A/22), znajdują zastosowanie przy obróbce dużych i lekkich przedmiotów.